

Ніна КОРНІЄНКО
студентка факультету фінансів
Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник:
к. е. н., доцент кафедри банківської справи Забчук Г.М

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПОДОЛАННЯ ІНФЛЯЦІЇ

Ми чекаємо неминучого, але отримуємо несподіване.

Джон Мейнрад Кейнс

Рівень розвитку та благоустрою кожної держави залежить від стану її економіки. З кожним роком все дедалі важливого значення набуває інфляція. Інфляція – це надзвичайно складне і багатогранне явище в економіці будь-якої країни. Вона супроводжується надмірним зростанням частки грошової маси на ринку та падінням купівельної спроможності національної валюти. Інфляція характеризується такими основними чинниками як: підвищення рівня цін на вітчизняну та імпортовану продукцію; вилучення капіталу з держави та його переміщення в офшорні зони; спад виробництва та зростання безробіття; збільшення державного боргу та недовіра населення.

Кожна країна потребує формування шляхів подолання інфляції і проходить певний період від стану дефіциту товарів і зростання цін до утворення комплексу антиінфляційних заходів. В економіці країн Заходу склалося два фундаментальних напрямки вирішення інфляційних процесів: кейнсіанський (економічний) та монетаристський (інституціональний).

Прихильники монетаризму вважають, що збільшення пропозиції грошей визначається лише грошово-кредитною політикою держави. За жорсткого монетарного регулювання головними завданнями являються: стабілізація цін і рівновага ринкової кон'юнктури. Якщо висока зайнятість населення та стабільне економічне зростання будуть гарантовані, то відповідно пропозиція грошей та їх маса в обігу буде підвищуватись, цим самим призводячи до підвищення попиту і цін на товарних ринках, а як наслідок – інфляцію. У випадку спрямування монетарної політики на монетизацію бюджетного дефіциту за допомогою емісії грошей, вона перетворюється на інфляційну політику.[1]

Мілтон Фрідман схилився до того, що причини інфляції щільно пов'язані зі зростанням грошової пропозиції, що в свою чергу призводить до підвищення попиту і цін, тоді як зростання цін неминуче притягує за собою інфляцію [2].

Згідно з концепцією Джона Кейнса, інфляція є низкою обставин, процесом, де існує надмірний попит (інфляційний розрив), коли сукупні видатки значно перевищують обсяг національного продукту. Вчений та його наступники вважають, що збільшення попиту зі сторони держави та підприємців стає причиною до збільшення виробництва та зайнятості. Водночас збільшення попиту населення призводить до інфляції, оскільки цей попит не є виробничим. Виходячи з цього, радять стимулювати приватні та державні інвестиції, проте обмежувати заробітну плату працівників. Дж. М. Кейнс пропонував знижувати не номінальну, або «грошову» заробітну плату, яка є «непіддатливою» через несамовитий супротив працівників, а застосовувати «гнучку інфляційну грошову політику», яка в результаті спричинить зниження реальної заробітної плати [3].

Змінюючи нормативи резервів та ставки операцій рефінансування центральний банк країни зможе збільшувати (зменшувати) величину ліквідності комерційних

банків, що дає змогу впливати на інфляційний процес. Світова практика вказує на те, що для цього необхідно зняти всі необґрунтовані обмеження з безготівкових платежів та розрахунків і паралельно ввести граничні межі загального зростання грошової маси в обігу [4].

На початку 90-тих років рівень інфляції в економічно розвинених країнах і в більшості країнах, що розвиваються, залишався помірним.

Слід перейняти позитивний досвід економічно розвинених економік, наприклад, Банк Англії, Національний банк Швейцарії або Резервний банк Австралії та Резервний банк Нової Зеландії визначають свої середньотермінові інфляційні орієнтири на рівні, що не перевищує 2-3% на рік.

Але така узгодженість не є доказом коректності самих оцінок оптимальної інфляції. Характерним в даному контексті є сучасний досвід окремих країн – зони євро, економіки яких вказують на мінімальне зростання, хоч інфляція в них не перевищує у середньому 2-3% на рік та узгоджується з оцінками його оптимального рівня.

Можна зробити висновок, що не всі індустриальні економіки мають обмежувальний характер визначення інфляційних орієнтирів. Наприклад, Федеральна резервна система (ФРС) США не встановлює жорсткі зобов'язання для утримання стабільних цін. Також допускаються вищі темпи їх щорічного зростання, ніж ЄЦБ: у 2001-2007 рр. вони становили в середньому 3,6%, що узгоджується з висновками Є. Грошена, М. Швейдера, які оцінили оптимальний рівень інфляції на ринку робочої сили США у 3-4%.

Зазначена гнучкість інфляційних орієнтирів ФРС надає можливість поєднати їх достатньо низький рівень із більш динамічним виробництвом, ніж у країнах зони євро. Тому, протягом 2001-2007 рр. щорічні темпи приросту американського ВВП дорівнювали в середньому 3%, отже були в півтора рази вищими, ніж в економіках Єврозони (1,9%). Властиво, що при цьому в США рівень безробіття незмінно залишається в півтора-два рази нижчим, ніж в зоні євро. У 2005 р. його рівень становив у Сполучених Штатах 5,1% проти 8,6% - у країнах євро.

Щодо перехідних економік і таких, що розвиваються, то вибір ними інфляційних орієнтирів може знаходитися за межами суто цінової політики. Для країн Центральної та Східної Європи, а також балтійських країн, які орієнтувалися на швидке приєднання до ЄС, дане питання виявилось тільки окремою складовою частиною більш глобальної державної стратегії. Внаслідок цього для Польщі, Угорщини, Чеської Республіки, Словацької Республіки, Латвії, Литви, Естонії, Словенії, Мальти, Кіпру, які набули членство ЄС у 2004р., вибір інфляційних орієнтирів визначався не пошуком їх оптимального співвідношення з темпами економічного зростання, а умовами входження до європейського економічного союзу [6].

На рис. 1 можна побачити динаміку рівня інфляції України порівняно з країнами ЄС з 2009 по 2017 роки. Інфляція в ЄС розраховується на основі гармонізованого індексу споживчих цін на товари та послуги. Цей індекс розраховується однаковою методикою у всіх країнах ЄС, використовуючи єдиний набір визначень, а також список товарів і послуг. Розглянемо рівень інфляції на прикладі ЄС, який об'єднує 28 країн (рис. 1) [7].

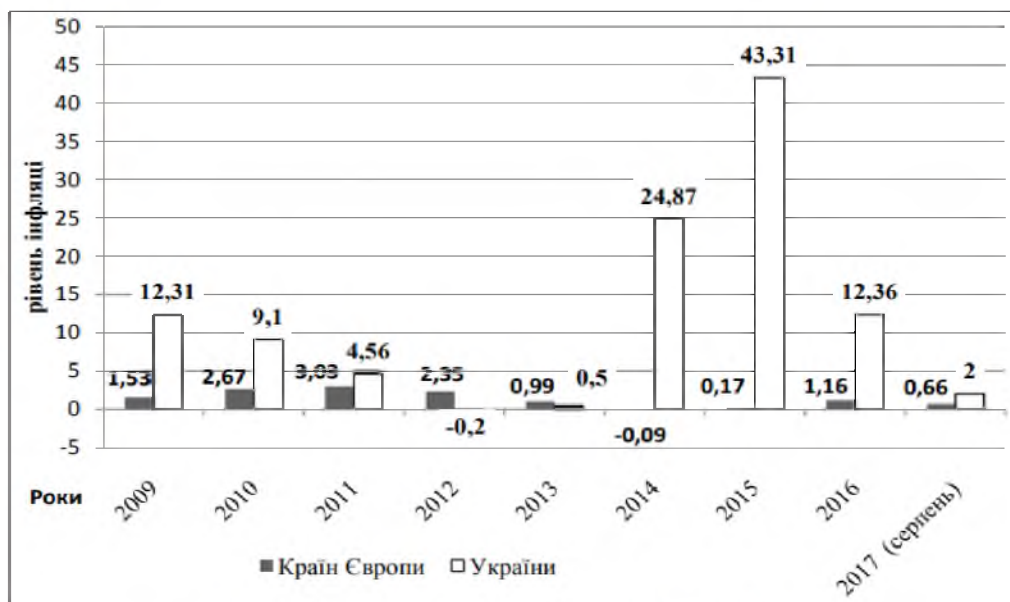

Рис. 1. Рівень інфляції України 2009–2017 рр., %

Тож, у 2014 році у ЄС зафіксовано дефляцію (0,09%), яка є протилежною інфляції. За даними 2016 році ЄС займає 5 місце за рівнем інфляції в світі. З 2015 року рівень інфляції в країнах ЄС почав зростати.

У розвинутих країнах головною рушійною силою переходу до нового режиму було прагнення знизити інфляцію (США). У Філіппінах, наприклад, відбувалося руйнування зв'язку між грошовою масою та інфляцією. Вважалося, що монетарне таргетування зумовлювало надто глибоку рецесію економіки.

У періоди нестабільного економічного розвитку держава потребує використання дієвих заходів подолання кризових явищ, зокрема інфляційних. Аналіз багаторічного досвіду різних країн світу свідчить про ефективність застосування у боротьбі з інфляцією інфляційного таргетування (ІТ). ІТ – це монетарний режим, за якого центральний банк бере на себе відповідальність за дотримання значення офіційного показника інфляції протягом визначеного часу.

Отже, інфляція притаманна для кожної країни і є складним процесом в економіці. Тому актуальним є застосування антиінфляційної політики як одного із основних методів боротьби з даним явищем.

Світовий досвід країн ринкової економіки свідчить, що для регулювання інфляційного процесу потрібно застосовувати такі дії: встановлювати економічно обґрунтовану ставку відсотків за кредит; регулювати зайнятість, валютний та грошовий обіг; розвивати безготівкові платежі і водночас обмежити питому вагу готівкових грошей, які найбільше піддаються інфляційному знеціненню; широко запровадити електронні гроші, картки споживача.

Література:

1. Гроші та кредит: підручник / За заг. ред. М.І. Савлука. – К.: КНЕУ, 2001. – 602с.
2. ФридманМилтонКоличественнаятеорияденег / ФридманМилтон. – М.: Дело, 1996. – 109с.
3. Гальчинський А. Основи кейнсіанської моделі регулювання економічного циклу. // Вісник НБУ, 2009, №1, с.5.
4. Булавіна О.А. Модель регулювання інфляції в умовах сталого економічного розвитку // Інформаційні технології в економіці, менеджменті і бізнесі: проблеми науки,

практики і освіти: зб. наук. праць. – К.: Вид-во «Європейський університет», 2002. – С. 165-172.

5. Теорія і практика грошового обігу та банківської справи в умовах глобальної фінансової нестабільності [Текст] : монографія / О. В. Дзюблюк, М. Д. Алексеєнко, В. В. Корнеєв [та ін.] ; за ред. О. В. Дзюблюка. - Тернопіль : Осадца Ю. В., 2017. - 298 с.

6. Офіційний сайт Банку Англії [Електронний ресурс]. –Режим доступу до ресурсу:<http://www.bankofengland.co.uk/TheBankofEngland>.

7. Уровень інфляції в Європейському Союзі в 2018 році [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://www.statbureau.org/ru/european-union/inflation>.

Тетяна КОСОВИЧ

студентка факультету банківського бізнесу

Тернопільський національний економічний університет

Науковий керівник :

к.е.н., доцент кафедри банківської справи Чайковський Я.І.

ФАКТОРИ, ЯКІ ВПЛИВАЮТЬ НА ПРОЦЕНТНІ СТАВКИ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ

З набуттям чинності «Положення про основи процентної політики Національного банку України» роль облікової ставки як орієнтира вартості залучених та розміщених грошових коштів для банків та інших суб'єктів грошово-кредитного ринку виявиться ключовою, адже на її рівні буде встановлено облікову ставку за операціями, які в умовах профіциту ліквідності у банківській системі, мають найбільший вплив на стан грошово-кредитного ринку [3].

Відповідно до чинного законодавства динаміка облікової ставки визначає динаміку інших процентних ставок для різних інструментів процентної політики. Для цих інструментів є окрема методика визначення величини вартості кредитних та депозитних ресурсів НБУ.

Так, НБУ для управління короткостроковими процентними ставками на міжбанківському ринку шляхом обмеження їх коливань навколо облікової ставки встановлює «коридор» процентних ставок за інструментами постійного доступу з надання та вилучення ліквідності на термін овернайт. Межі такого «коридору» симетричні стосовно облікової ставки і формуються ставкою за депозитними сертифікатами овернайт (нижня межа) і ставкою за кредитами овернайт (верхня межа). Величини процентних ставок за депозитними сертифікатами овернайт та за кредитами овернайт встановлюються НБУ на рівні облікової ставки мінус та плюс два процентних пункти (відповідно).

На рівні облікової ставки встановлюється процентна ставка за операціями з розміщення депозитних сертифікатів строком до 14 днів (крім овернайт).

Ставка за депозитними сертифікатами понад 14 днів встановлюється НБУ під час проведення процентного тендера з розміщення таких сертифікатів залежно від пропозицій, що надходять від банків. Рівень граничної процентної ставки не може перевищувати ставки за кредитами овернайт.

Установлення процентної ставки за кредитами рефінансування, наданими шляхом проведення кількісного тендера з підтримання ліквідності банків, та граничної процентної ставки за кредитами рефінансування, наданими шляхом